

แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

The Approach of Academic Affairs Management in Developing Analytical Thinking Skill for
Students in Schools under Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1

นางสาวขวัญข้าว ชุ่มเกษรกุลกิจ *

Kwankaw Chumkasornkulkit

อ.ดร.กิริติ คูวานอนด์ **

Kirati Khuvasanond, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน เขต 1 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ประชากรคือโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 103 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน จำนวน 83 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หรือครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ โรงเรียนละ 1 คน และครูสอน โรงเรียนละ 2 คน รวม 249 คน เครื่องมือวิจัยที่ใช้คือแบบสอบถามแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนฯ โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นจากสูตร Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนสภาพปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) สภาพปัจจุบันที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และสภาพปัจจุบันที่มีสภาพการปฏิบัติต่ำที่สุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) ด้านที่มีสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และด้านที่มีสภาพที่พึงประสงค์ต่ำที่สุดคือ ด้านการนิเทศการศึกษา เมื่อคิดลำดับความต้องการจำเป็นในภาพรวมอยู่ที่ 0.183 ($PNI_{Modified} = 0.183$) จะสามารถเรียงลำดับจากความต้องการในการพัฒนามากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ และด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ด้านการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน กำหนดแนวทางการบริหารงานวิชาการฯ ได้ 39 แนวทาง ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 6 แนวทาง การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 6 แนวทาง การพัฒนาระบบการเรียนรู้ 6 แนวทาง การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 6 แนวทาง การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 5 แนวทาง การพัฒนาส่งเสริมให้มี แหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6 แนวทาง และการนิเทศการศึกษา 4 แนวทาง

* นิสิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย E-mail Address: jellykwankaw@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: | kiratikhu@hotmail.com

ISSN1905-4491

Abstract

The purposes of this study are to: 1) study the current and desirable conditions of Academic Affairs Management in order to develop the analytical thinking skills of students of school under the Pathumthani primary educational service area office 1; 2) provide an approach for Academic Affairs Management to develop the analytical thinking skills of students of 103 schools under the Pathumthani primary educational service area office 1. The representative sample consisted of 83 schools. The informants comprised 249 persons serving the positions of directors, Academic Affairs personnel, and teachers in academic departments. The research instrument utilized the applicability and possibility evaluations of the approach for Academic Affairs Management to develop analytical thinking skills under the Pathumthani primary educational service area office 1. From the results of this research, it was found that the overall current conditions of Academic Affairs Management to develop the analytical thinking skills of students of schools under the Pathumthani primary educational service area office 1 were at a High Level ($\bar{X}$ = 3.78). The highest current condition was Instructional Management and the lowest was Research for Education Quality Improvement. The overall desirable condition was at the highest Level ($\bar{X}$ = 4.63). The highest desirable condition was Instructional Management and the lowest was Educational Supervision. The overall priority need Index was 0.183; the top priority was Learning Process Development and the last was Assessment, Evaluation and School-Record Transfer. There were 39 guidelines developed including 6 approaches of Curriculum Development; 6 approaches for Instructional Management; 6 approaches for Learning Process Development; 6 approaches for Assessment, Evaluation and School-Record Transfer; 5 approaches for Research for Education Quality Improvement; 6 approaches for promotion of Learning centers, medias, innovation and educational technology; and 4 approaches for Educational Supervision.

คำสำคัญ: บริหารงานวิชาการ/ทักษะการคิดวิเคราะห์/โรงเรียนประถมศึกษา/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

KEYWORDS: ACADEMIC AFFAIR MANAGEMENT/ANALYTICAL THINKING SKILL/PRIMARY SCHOOL/ PATHUMTHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

บทนำ

มนุษย์มีความแตกต่างจากสัตว์ทั่วไปสิ่งที่แยกมนุษย์กับสัตว์ชนิดอื่น ๆ ได้อย่างชัดเจนคือ มนุษย์มีความสามารถในการ “คิด” ที่มีลักษณะพิเศษเพื่อที่จะแยกแยะ ตัดสินใจและแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการพูด การเขียน การอ่าน การแสดงท่าทางต่าง ๆ ทักษะการคิดเป็นพื้นฐานของการพัฒนาสติปัญญาและความรู้ความเข้าใจ (Dewey, 1938) เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ โดยความคิดที่สำคัญและเป็นรากฐานในการพัฒนาความคิดในขั้นสูง คือ การคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์คือลักษณะของการคิด รับรู้ คัดคะเน แยกแยะ โดยขึ้นอยู่กับหลักของสาเหตุและผล เพื่อการตอบคำถาม ตัดสินใจ และการพัฒนาความคิดใหม่ ๆ (สุคนธ์ สินธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์, พรณี สินธพานนท์, 2555) คนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตและพัฒนาตนเองไปได้ตลอดเวลาโดยมีพื้นฐานจากการคิดวิเคราะห์ โดยการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สามารถทำได้ตั้งแต่วัยเด็กหรือวัยเรียนปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดของทักษะในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยทักษะในการคิดวิเคราะห์เป็นรากฐานของการคิดขั้นสูง เช่น การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา เป็นต้น แต่ปัญหาที่เรามักพบในปัจจุบันคือ ผู้เรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์

ผลการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2559 มีคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกวิชา ยกเว้นวิชาภาษาไทย (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2559) ในทุกปีมีนักเรียนที่ได้คะแนนจากการทดสอบ 0 คะแนน เหตุจากที่มี การจัดทำข้อสอบโอเน็ตแบบ PISA Liked โดยข้อสอบจะเน้นการคิดวิเคราะห์เพื่อการนำไปใช้ได้จริง และอิง ตามหลักสูตรที่เรียนในชั้นเรียน เพื่อวัดสมรรถนะของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้นมีความรู้ความเข้าใจในแต่ละวิชา และรู้จักการนำไปใช้ได้ (ผู้จัดการออนไลน์, 2557)

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา อ้างถึงใน บุญญสุตา เพ็งบุญมา, 2558, ย่อหน้าที่ 1) พบว่า ปัญหาหลักของการศึกษาไทย คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ในคุณภาพ ระดับด้อยที่สุด เนื่องจากครูไม่สามารถกระตุ้นผู้เรียนให้รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจด้วย ตนเองได้ สอดคล้องกับที่กุลธิดา รุ่งเรืองเกียรติ (2555) เห็นว่าผลการทดสอบเป็นการสะท้อนปัญหาด้าน การศึกษาของไทยในหลายมิติ ซึ่งไม่เพียงแค่ผลคะแนนที่ลดลงเท่านั้น ฐานนักเรียนไทยที่ได้คะแนนต่ำยังเพิ่ม มากขึ้น โดยคะแนนที่ลดลงสะท้อนถึงทักษะการอ่าน คิด วิเคราะห์ ของผู้เรียนโดยตรง

ในการทดสอบระดับนานาชาติ ก็ยังพบว่าประเทศไทยมีแนวโน้มได้ผลการประเมิน การทดสอบ PISA ของประเทศไทยตั้งแต่ปี 2000 ถึง 2015 ลดลง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2559) เวทีเศรษฐกิจโลก หรือ World Economic Forum (WEF) ได้จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ทางการศึกษาทั่วโลกจาก 140 ประเทศ ได้จัดอันดับคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาไว้ที่อันดับ 89 (อันดับที่ 90 ในปี 2013-2014) ซึ่งผลการประเมินนี้สามารถสะท้อนได้ถึงปัญหาคุณภาพการศึกษาไทย โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาได้อย่างชัดเจน

จากสภาพปัญหาการขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน สะท้อนถึงการเกิดปัญหาในการจัด การศึกษาของโรงเรียนในประเทศไทย ซึ่งอาจจะบ่งชี้ประเด็นปัญหาในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของ ผู้เรียนดังนี้ ครูผู้สอนขาดการสอนทักษะการคิดวิเคราะห์ให้แก่ผู้เรียน ให้ความสำคัญกับคำตอบมากกว่า กระบวนการได้มาซึ่งคำตอบ ตามที่รศ.ดร.สมพงษ์ จิตระดับ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย กล่าวไว้ว่าข้อสอบโอเน็ตเป็นข้อสอบทดสอบการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเด็กไทยนั้นขาดทักษะนี้ สาเหตุ มาจากแนวการสอนของครูไทยที่ยังเน้นการสอนรูปแบบเดิมคือ เน้นการท่องจำ ครูสอนแต่ความรู้เนื้อหา ขาด การฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์ จึงทำให้นักเรียนทำข้อสอบไม่ได้

นักเรียนขาดเครื่องมือช่วยคิดระหว่างการเรียนรู้ แบบฝึกหัดและแบบทดสอบเดิม ๆ ไม่ได้ส่งเสริมให้ ผู้เรียนใช้ศักยภาพทางสมอง ใช้สมองเพียงแต่จดจำคำตอบที่ถูกต้อง ครูที่ขาดวิธีการ สื่อ นวัตกรรมเพื่อการ พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน อีกทั้งไม่เห็นความสำคัญและขาดความรู้ขาดประสบการณ์และความ ชำนาญในการสร้าง ใช้ และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ

เมื่อนักเรียนไม่เกิดการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ ผู้สอนนั้นไม่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้และพัฒนาความรู้ของตนเองต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต (ทิตินา แคมมณี, 2540) เมื่อนักเรียนคอยแต่จะรับ ความรู้จึงขาดการฝึกฝนการเชื่อมโยงความรู้ ทำให้ไม่เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ ทำได้แต่ท่อง จำ จด และ นำไปใช้สอบเท่านั้น

ระบบการวัดผล และประเมินผลขาดการวัดผลสัมฤทธิ์ในส่วนกระบวนการการเรียนรู้ โดยสถานศึกษา ไม่ได้ให้ความสำคัญแก่กระบวนการคิดวิเคราะห์ แต่ให้ความสำคัญกับผลคะแนนการทดสอบปลายทางเพียง อย่างเดียว (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2545) ในประเทศไทยพบกับปัญหาลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น เครื่องมือวัดไม่ตรงกับ

วัตถุประสงค์ในการวัด เครื่องมือวัดไม่ครอบคลุมทุกลักษณะความสามารถ โดยไม่สามารถวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ เครื่องมือขาดคุณภาพ ขาดการประเมินตามสภาพจริง และขาดความหลากหลายในการวัดผลประเมินผล นอกจากนี้การนำหลักสูตรแกนกลางมาใช้ในการศึกษาส่วนใหญ่ขาดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการที่นำมาซึ่งผลลัพธ์ ผู้เรียนทั้งประเทศเมื่อเรียนจบมีผลการเรียนผ่านตามตัวชี้วัด แต่มีการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ต่ำ แสดงถึงปัญหาของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา (ศิวาภรณ์ จันทร์ชนะ, 2556)

การนำหลักสูตรแกนกลางมาใช้ในการศึกษาส่วนใหญ่ เน้นที่การจัดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด ขาดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการที่นำมาซึ่งผลลัพธ์ ทำให้ผู้เรียนขาดการพัฒนาความสามารถของตนเองในด้านการคิด ครูขาดความรู้ความเข้าใจในตัวผู้เรียน ซึ่งมีความแตกต่างกันไปหลายด้าน อาทิเช่น ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านความถนัดของผู้เรียน เป็นต้น ปัจจุบันสถานศึกษายึดหลักการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่อิงจากหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน โดยใช้การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เหมือนกันทั้งชั้นเรียน ไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน อีกทั้งครูยังขาดการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งเป็นแนวทางในการแก้ไขพัฒนาทักษะผู้เรียนเป็นรายบุคคล ส่งเสริมพัฒนาให้การจัดการเรียนการสอนก่อประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด (สุวิมล ว่องวานิช, 2544)

ประเด็นปัญหาทางการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ที่กล่าวมา ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ซึ่งแสดงถึงความสำคัญและความต้องการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัยสรุปขอบข่ายงานบริหารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนประกอบไปด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) การวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 6) การพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา 7) การนิเทศการศึกษา

การบริหารงานวิชาการนับเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา เป็นตัวกำหนดแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติยังกำหนดให้ผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) โดยทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นอีกทักษะในการคิดระดับสูง ที่ผู้เรียนหรือเยาวชนของชาติพึงมี ตามที่พรศักดิ์ สุจริตรักษ์ (2551) ได้ศึกษาตัวบ่งชี้ของการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ด้านการบริหารงานวิชาการได้ 11 องค์ประกอบ และ 83 ตัวชี้วัด แสดงถึงความสัมพันธ์ของการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นงานที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรปฏิบัติให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์มากที่สุด

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสถานศึกษาทั้งหมด 103 โรงเรียน ปฏิบัติการเรียนการสอนใน 3 ระดับ ได้แก่ ระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (โรงเรียนขยายโอกาส) สภาพของบริเวณโรงเรียนเป็นกึ่งสังคมเมืองและสังคมชนบท โดยระดับผลการทดสอบทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัด เฉลี่ยระดับเขตพื้นที่แล้วต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ แสดงถึงปัญหาการใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา โรงเรียนในสังกัดผ่านการรับรองจากสมศ.

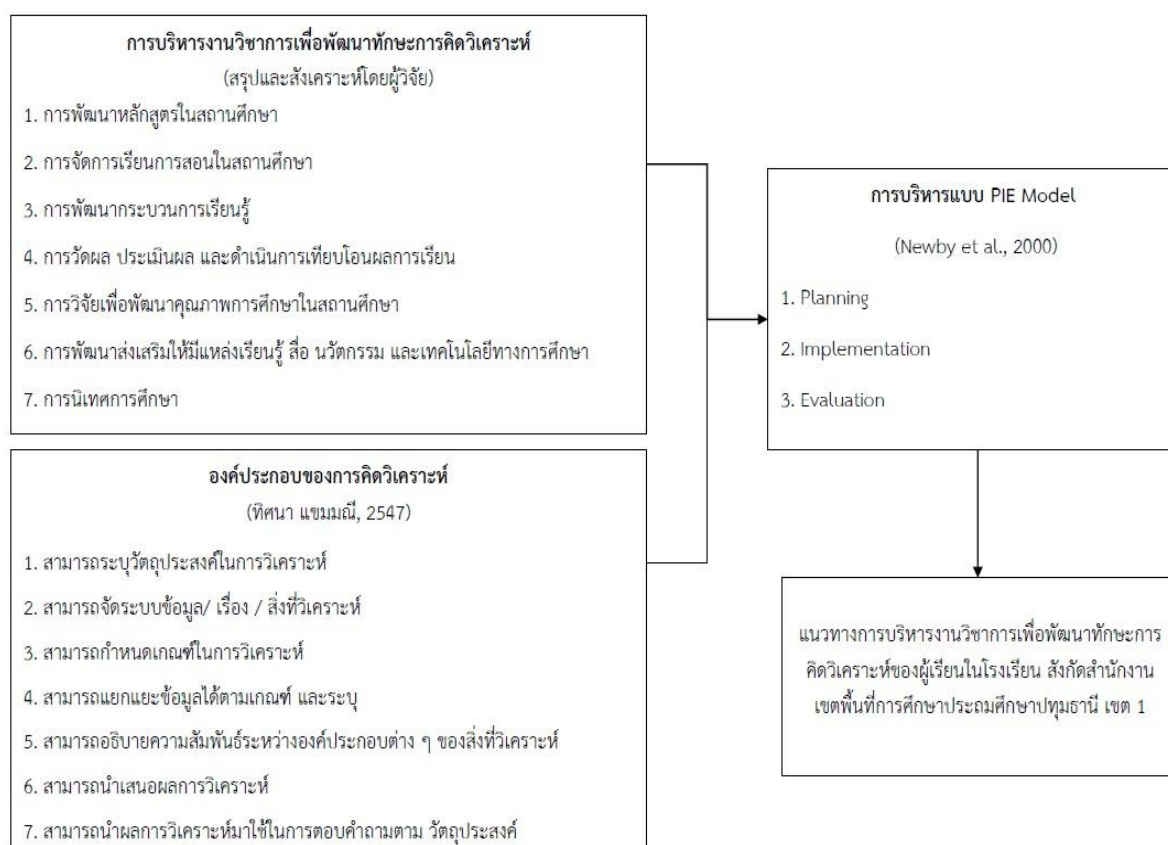
จำนวน 86 โรงเรียน และไม่รับรองถึง 13 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 16.5 ซึ่งแสดงถึงปัญหาการบริหารงาน โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด

ด้วยสภาพปัจจุบันของการศึกษาในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่ผู้เรียนยังขาดการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การหาแนวทางการบริหารวิชาการที่จะพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่ชัดเจนจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาควรให้ความสำคัญ ผู้วิจัยในฐานะครูและนักการศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาเชิงลึกถึงแนวทางการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1

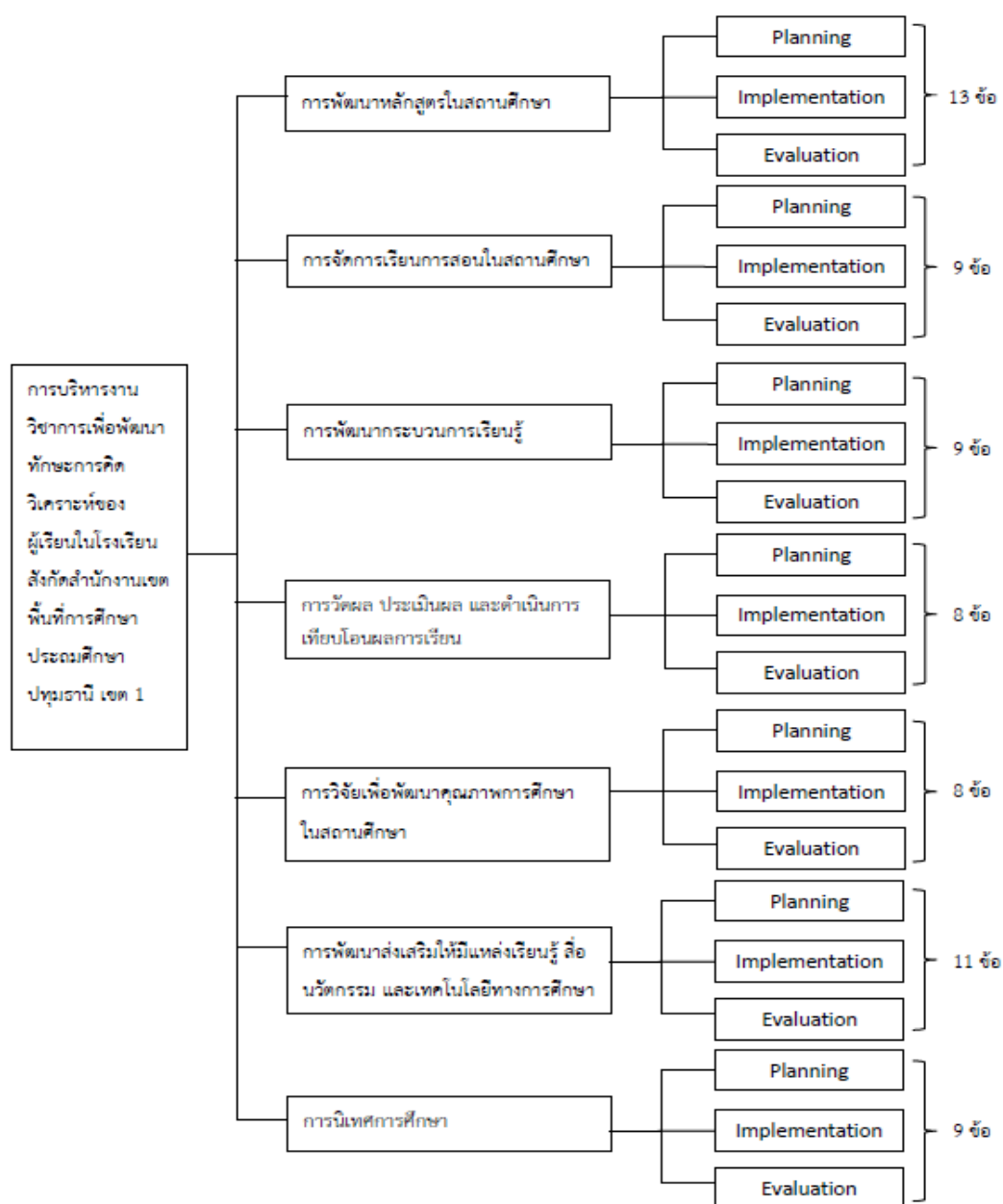
กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ศึกษาถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยการสำรวจที่ใช้แบบสอบถามเรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน จากนั้นเก็บข้อมูลจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ หรือครูผู้รับผิดชอบงานวิชาในโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน และครูผู้สอน โรงเรียนละ 2 คน รวมโรงเรียนละ 3 คน โดยมีแนวคิดในการออกแบบเครื่องมือวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในออกแบบเครื่องมือการวิจัย

โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานภาระงานที่ปฏิบัติ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ ส่วนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ประกอบไปด้วยสภาพการปฏิบัติและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ 7 ด้าน เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) เพื่อลำดับความต้องการในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ และส่วนที่ 3 แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นคำถามลักษณะแบบให้เขียนตอบแสดงความคิดเห็น โดยใช้คำถามปลายเปิด (Open ended question) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำ (ร่าง) แนวทางในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำ (ร่าง) แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนไปใช้ปรับปรุงแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน จัดทำแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ นำเสนอแนวทางในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ผลการวิจัย

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	รายการ	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม	
		จำนวน	จำนวน	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ				
	1.1 ชาย	33	45	77	30.9
	1.2 หญิง	50	121	172	69.1
	รวม	83	166	249	100
2	อายุ				
	2.1 ต่ำกว่า 31 ปี	11	56	67	26.9
	2.2 31 - 40 ปี	13	52	66	26.5
	2.3 41 - 50 ปี	21	25	47	18.9
	2.4 51 - 60 ปี	38	33	69	27.7
	รวม	83	166	249	100
3	ระดับการศึกษาสูงสุด				
	3.1 ปริญญาตรี	21	120	141	56.6
	3.2 ปริญญาโท	60	46	106	42.6
	3.3 ปริญญาเอก	2	-	2	0.8
	รวม	83	166	249	100

ข้อ	รายการ	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม	
		จำนวน	จำนวน	จำนวน	ร้อยละ
4	กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)				
	4.1 ภาษาไทย	-	65	65	21.7
	4.2 คณิตศาสตร์	-	58	58	19.4
	4.3 วิทยาศาสตร์	-	50	50	16.8
	4.4 สุขศึกษาและพลศึกษา	-	18	18	6.0
	4.5 ศิลปศึกษา	-	31	31	10.4
	4.6 ภาษาต่างประเทศ	-	15	15	5.0
	4.7 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	-	40	40	13.4
	4.8 การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี	-	22	22	7.3
	รวม	-	299	299	100
5	ประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน (ผู้บริหาร)				
	5.1 ต่ำกว่า 1 ปี	3	-	3	3.6
	5.2 1 - 4 ปี	33	-	33	39.8
	5.3 5 - 8 ปี	13	-	13	15.6
	5.4 มากกว่า 8 ปี ขึ้นไป	34	-	34	41.0
	รวม	83	-	83	100
6	ประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน (ครูผู้สอน)				
	6.1 ต่ำกว่า 1 ปี	-	10	10	6
	6.2 1 - 5 ปี	-	83	83	50
	6.3 6 - 10 ปี	-	31	31	18.7
	6.4 11 - 15 ปี	-	6	6	3.6
	6.5 16 - 20 ปี	-	11	11	6.6
	6.6 มากกว่า 20 ปี ขึ้นไป	-	25	25	15.1
	รวม	-	166	166	100

2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 สามารถสรุปได้ดังตารางนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในภาพรวม

ข้อ	การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ		
1	การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา	3.71	0.88	มาก	4.63	0.63	มากที่สุด	0.199	2
2	การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	3.95	0.87	มาก	4.71	0.77	มากที่สุด	0.161	6
3	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.72	0.88	มาก	4.68	0.59	มากที่สุด	0.205	1
4	การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	3.90	0.90	มาก	4.56	0.68	มากที่สุด	0.145	7
5	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	3.68	0.89	มาก	4.57	0.65	มากที่สุด	0.195	3
6	การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.78	0.99	มาก	4.67	0.71	มากที่สุด	0.190	4
7	การนิเทศการศึกษา	3.75	0.74	มาก	4.53	0.66	มากที่สุด	0.172	5
เฉลี่ยรวม		3.78	0.91	มาก	4.63	0.67	มากที่สุด	0.183	

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการบริการงานวิชาการของโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เรียงลำดับจากมากไปน้อย

สภาพปัจจุบัน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก	สภาพที่พึงประสงค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด	ดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น	
1. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 2. การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 3. การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 4. การนิเทศการศึกษา 5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6. การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	1. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 4. การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 6. การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7. การนิเทศการศึกษา	1. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 2. การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 3. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 4. การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 5. การนิเทศการศึกษา 6. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 7. การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	มาก ↓ น้อย

อภิปรายผล

การบริหารงานวิชาการกับ PIE Model

PIE model (Newby, Stepich, Lehman and Russell, 2000) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning: P) กระบวนการในการตัดสินใจ กำหนดวิธีการดำเนินงานไว้ล่วงหน้า เพื่อการดำเนินงานที่เป็นระบบใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (Implementation: I) เป็นขั้นตอนในการนำทางเลือกที่เลือกไว้หรือแผนที่วางไว้มาปฏิบัติจริง ดำเนินการบริหารงานเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่องค์การตั้งไว้ การประเมินผล (Evaluation: E) การประเมินผลการปฏิบัติงานที่ได้วางแผนและลงมือปฏิบัติ มีการศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล ผลพบว่าโรงเรียนดีประจำตำบลใช้ PIE Model เป็นรูปแบบการบริหารที่ใช้ในการบริหารโรงเรียน (เกสสิณี ชิวปรีชา, ชญาพิมพ์ อุสาโห, 2556) จะเห็นได้ว่ารูปแบบการบริหารแบบ PIE Model นี้สามารถนำไปปรับใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้โดยผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกลวิธีการสอนใดก็ได้หลากหลายวิธี รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนได้

แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ขอบข่ายด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาในลำดับที่ 1 ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ขั้นตอนประเมินผล (E) รายข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดและมีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการตรวจสอบว่าผู้เรียนสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ของตนเองได้

ผู้บริหารจึงควรจัดกิจกรรม เช่น การตอบคำถามหน้าเสาธง กิจกรรมสัปดาห์นักคิด เป็นต้น ทั้งนี้ควรส่งเสริม ให้ครูใช้แบบประเมินความสามารถในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ตลอดภาคการศึกษา สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 กำหนดให้สถานศึกษาจัดให้เกิดสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา มีลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาในลำดับที่ 2 ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ขั้ววางแผน (P) ด้านการวางแผน พบว่ารายข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริม ควบคุม ให้ครูผู้สอนจัดเนื้อหาและสาระกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รายข้อที่มีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรของสถานศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญหรือความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องจัดหลักสูตรให้ได้มาตรฐานและมีความเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด สุนน อมรวิวัฒน์ (2533) กล่าวว่าหลักสูตรเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ นั่นคือกำหนดจุดหมายปลายทางหรือลักษณะของผู้เรียนที่จะเป็นผลผลิตของการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดให้มีการร่วมกันจัดทำหลักสูตรที่ปรับปรุงพัฒนาไว้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา มีลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาในลำดับที่ 3 ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวางแผน (P) รายข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารสร้างความตระหนักกับผู้สอนในเรื่องความสำคัญในการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน และรายข้อที่มีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ผู้บริหารสร้างความตระหนักกับผู้สอนในเรื่องประโยชน์ของการทำวิจัยในชั้นเรียน

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แต่ปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารยังขาดการสร้างความตระหนักกับผู้สอนในเรื่องความสำคัญในการวิจัยในชั้นเรียน จึงควรกำหนดแนวทางให้ผู้บริหารจัดการให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการการวิจัยในชั้นเรียนให้แก่ครูผู้สอนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู และผู้บริหารควรกำหนดนโยบายการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน อย่างน้อย 1 งานวิจัยต่อภาคเรียน

ด้านการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาในลำดับที่ 4 ชั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวางแผน (P) รายชื่อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดวางแหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาให้สะดวกแก่การนำมาใช้ จัดเก็บเมื่อไม่ใช้งานการดึงความสนใจจากผู้เรียน และรายชื่อย่อยที่มีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ผู้บริหารมีการเตรียมผู้สอน ให้ศึกษาเนื้อหาในแหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาก่อน ถึงจุดมุ่งหมายในการใช้สื่อที่ชัดเจน มีการเตรียมศึกษาวิธีใช้ หรือทดลองใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรม และเทคโนโลยี

สถานศึกษายังขาดการเตรียมครูผู้สอนในการใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยควรมีแนวทางให้ผู้บริหารและครูร่วมออกแบบ คัดสรรแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสม สอดคล้องกับที่ คำ วงษ์เทพ (2554) ศึกษาว่าการบริหารแหล่งเรียนรู้ที่ดีนั้นควรมีแนวนโยบายที่ส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจนโดยจัดทำเป็นแผนงานหรือโครงการของโรงเรียน ทุกปีการศึกษา ทุกฝ่ายจะมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

การนิเทศการศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการนิเทศการศึกษามีลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาในลำดับที่ 5 ชั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวางแผน (P) รายชื่อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และเป็นชื่อย่อยที่มีลำดับความต้องการในการพัฒนาสูงสุดคือ ผู้นิเทศวิเคราะห์เนื้อหาในการนิเทศ การจัดโครงสร้างและลำดับการนิเทศให้ง่ายต่อการสร้างความเข้าใจ ผู้รับการนิเทศเกิดความพึงพอใจ ชักจูงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น

ครูผู้สอนยังไม่เกิดความพึงพอใจในการนิเทศ จึงจำเป็นต้องปรับเทคนิควิธีการนิเทศที่ให้ผู้รับการนิเทศรู้สึกไม่ได้ถูกจับผิด รู้สึกว่าการนิเทศเป็นกระบวนการหนึ่งที่ใช้คำแนะนำมากกว่าคำติ เพื่อการพัฒนาตนเอง ในด้านการสอนเพื่อมีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนมากขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศ สอดคล้องกับที่ สมุน อมรวิวัฒน์ (2547) เสนอการนิเทศแบบกัลยาณมิตร ที่ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างศรัทธาเพื่อให้ใจและร่วมใจในการปฏิรูปการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จเพื่อสร้างสังคมการเรียนรู้ด้วยฐานของปัญญา เมตตา โดยผู้บริหารมีฐานะเป็นที่ปรึกษา (Mentor) ในการให้คำปรึกษา และต้องสร้างจุดกระจายความรู้ (Node) คือ ครูที่มีความสามารถมาช่วยปฏิบัติการนิเทศ

ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาในลำดับที่ 6 ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ขั้นวางแผน (P) รายชื่อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารส่งเสริม ควบคุม ให้ครูผู้สอนจัดเนื้อหาและสาระกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รายชื่อที่มีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ผู้บริหารส่งเสริม ควบคุม ให้ครูเตรียมการจัดการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายคือ ผู้เรียนได้รับการฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ผ่านการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ผู้บริหารจะต้องส่งเสริม กระตุ้น ให้ความรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เจอกับปัญหา และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง สอดคล้องกับที่ ทิศนา ขัมมณี (2545) กล่าวถึงการเรียนรู้ตามสภาพจริง คือการให้ผู้เรียนเผชิญสภาพการณ์จริง ปัญหาจริง ในบริบทจริงและร่วมกันศึกษาเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ข้อมูลและวิธีการต่าง ๆ จนสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ตามเป้าหมาย

ด้านการวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาในลำดับที่ 7 ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวางแผน (P) รายชื่อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารกำหนดเครื่องมือในการวัดและประเมินผล ได้แก่ แบบสังเกต แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง แบบทดสอบวัดความสามารถที่เป็นจริงการรายงานตนเองและแฟ้มสะสมผลงาน รายชื่อที่มีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ผู้บริหารกำหนดเครื่องมือในการวัดและประเมินผล ได้แก่ แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง แบบทดสอบวัดความสามารถที่เป็นจริง การรายงานตนเองและแฟ้มสะสมผลงาน

สอดคล้องกับที่กิตติธ สี่หวงษ์, พิชราวลัย มีทรัพย์ และวิราพร พงศ์อาจารย์ (2557) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ต้องปลูกฝังพร้อมทั้งสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและวางนโยบายเกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริงของครู โดยการให้ความรู้ความเข้าใจ แก่ครูผู้สอน ด้วยการจัดอบรม ประชุม สัมมนา เชิงปฏิบัติการ เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาการประเมินตามสภาพจริง ก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน และเกิดประสิทธิผลอันสูงสุดต่อผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้

1) กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีกำหนดแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นถึงการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างชัดเจนเพื่อให้เป็นหลักและแนวทางในปฏิบัติของสถานศึกษา

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 สามารถนำผลการวิจัยถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัด จากงานวิจัยพบว่าควรพัฒนาในขั้นของการวางแผนการปฏิบัติงานมากที่สุด รองมาคือการนำไปปฏิบัติ และการประเมินผล

3) ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 สามารถนำผลการวิจัยถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนไปวางแผนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาได้

4) ครูผู้สอนสามารถศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนเพื่อไปพัฒนางานวิชาการของตนเอง และพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่เน้นการจัดเนื้อหาและสาระกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เพิ่มเติมนอกจากการเรียนรู้ตามสภาพจริง

2) ควรมีการศึกษาถึงแนวนโยบายที่ส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ชัดเจน

3) ควรมีการศึกษาถึงหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ให้ได้มาตรฐานและมีความเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กุลธิดา รุ่งเรืองเกียรติ. (2555). *กะเทาะเปลือกข้อสอบ PISA ทำไมเด็กไทยทำไม่ได้?*, (ม.ป.ท.)

กิตติธัช สีหะวงษ์, พิชราวลัย มีทรัพย์, วิราพร พงศ์อาจารย์. (2557). *การศึกษาสภาพและแนวทางการ*

พัฒนาการประเมินตามสภาพจริงของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

(ปริญาานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก.

เกสสินี ชิวปรีชา และ ชญาพิมพ์ อุสาโท. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียน
ดีประจำตำบล. *วารสารครุศาสตร์*, 41(3), 147-159.

- คำ วงษ์เทพ. (2554). การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 (ปริญญานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- บุญญา เพ็งบุญมา. (2558, มิถุนายน). สมศ.เผย10ปัญหา อุดร้งการศึกษาไทย. สืบค้นจาก <http://news.voicetv.co.th/thailand/224292.html>
- ทิตนา แคมมณี. (2540). ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิด. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ทิตนา แคมมณี. (2545). รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพมหานคร: ดานสุทธาการพิมพ์.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2557, กันยายน). สอบ O-Net ปี 59 ใช้แนวข้อสอบ PISA Liked เน้นคิดวิเคราะห์. ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้นจาก <http://www.manager.co.th/qol/viewnews.aspx?NewsID=9570000102640>
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2545). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : เอ้าท์ ออฟ เคอร์มีสท์.
- พรศักดิ์ สุจริตรักษ์. (2552). ตัวบ่งชี้การบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขศึกษบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- สุคนธ์ สินธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์ และ พรณี สินธพานนท์. (2555). พัฒนาทักษะการคิด...ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: 9119 เทคนิคพรินต์.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2559). รายงานประจำปี 2559. (ม.ป.ท.).
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2559). สรุปผลการประเมิน PISA 2015 วิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์. (ม.ป.ท.).
- สุน อมรวิวัฒน์. (2533). การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ. กรุงเทพมหานคร: ตีรณสาร.
- สุน อมรวิวัฒน์. (2547). กลยุทธ์นิเทศศาสตร์สำหรับผู้บริหารกลยุทธ์ในการนิเทศเพื่อสร้างโรงเรียนให้เข้มแข็ง. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สกศ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช สารานุกรม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2544). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิวาภรณ์ จันทร์ชนะ. (2556). สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม.

ภาษาอังกฤษ

- Dewey, J. (1938). *Experience & Education*. New York: Kappa Delta Pi.
- Newby, T. J., Stepich, D. A., Lehman, J. D., & Russell, J. D. (2000). *Educational Technology for Teaching and Learning* (2nd ed.). NJ: Merrill/Prentice-Hall.